

A NÉP BARÁTJA

(15. Röpiv.)

BÁTHORY SÁNDORTÓL.

Kedves Polgártársaim!

Telepedjünk le szépen karikába s beszéljünk el holmit a világ sorsáról s különösen először szóljunk valamit afelől

Mi hír hazánkban?

Nem untatom, nem keseritem kedves polgártársaimat annak elősorolásával, hogy és mint sanyargattatik édes hazánk a törvénytelen adó erőszakos behajtásával, — hiszen ez ugy is közös gyötrelme mindnyájunknak az ország területén. Csak várunk kell még, — a türelem talán nemsokára meghozza a maga jutalmát. — Az országgyűlés jeles képviselői már bevégezték szónoklatukat s rövid nap alatt felterjesztik azon feliratot ö Felsé- géhez, melyet hazánk nagy embere Deák Fe- rencz oly remekül összeszerkesztett. A bécsiek- nek, amint az ujságok írják, sehogysem tetszik hogy felirat és nem határozat fogadtatott el a kép- viselőház többsége által. Elhiszszük, csakhogy épen az mutatja, hogy a magyar nemzetet nem oly könnyen lehet már kelepczébe keríteni, mert eléggé ta- nult többszázados káran. A felirat mint határo- zat törvényes jogainkat követeli kedves polgártár- saim, csakhogy a feliratot felküldik, hogy olvassák meg azok akiket illet, — a határozat pedig csak egyszerűen benmaradt volna az országgyűlési jegy- zőkönyvben. —

Hát azt hallották-e kedves polgártársaim hogy járt a napokban Pesten két finánczbakter, kik az előttök elmenő két városi pandurt zsvány pandurok-

nak czimezgeték. A nép meghallá ezt s nyakon csipte a gézenguzokat s ha épen a megcsufolt pan- durok meg nem mentik őket: a dühöngő nép bizony- nyal a dunába folytotta volna mindegyiket. Lám, ki- tűnik a magyarnak itt is nemes lelke, hogy a méltatlanságért nemes boszut szokott állani. A város- házhoz kísértetve azonban, az illető hatóság lecsipette őket a husz körmökről s olyan 24-et csipetett rá- juk mint a pinty!

Mi ujság a külföldön?

Milánóból érkezett levél szerint Kossuth Lajos végkép odahagyta Angliát s a szép Olaszországban telepedett le. Como tava kies vi- dékén egy nyári palotát vett meg s családjával együtt odaköltözött; de nem azért hogy hosszas há- nyattatásai után megpihenjen, hanem, mivel az an- gol törvényszék eljárásában, bankói ügyére nézve nem bizik teljesen. Ennélfogva az egész bankjegy- gyárat Olaszországba saját megvásárolt épületébe teszi át. A derék olasz kormány pedig nemcsak aka- dályt nem gördít utjába, de sőt minden lehető esz- közzel elősegíti. Egyszerre 10 bankóprés fogja nyomni a pénzjegyeket, hogy azok annál gyorsab- ban elkészülhessenek. Itt már aztán perpatvar nélkül is lehet nyomtatni a bankókat, melyeknek készítését a magyar miniszterium a haza javára megszavazott, 1848-ban. A raktár a pinczében lesz, a masinák pedig felül, a földszinten fognak működni.

Az olasz szabadság fényes ünnepélyét a na- pokban tarták meg Turinban. Ahol Viktor Emanuel e napon magát a nép előtt mutatá, mindenütt ezt kiálták utána: „Éljen Olaszország királya!“ Kiséretében — midőn a katonaság felett szemlét

tartott, — Türr és Bethlen Gergely tábornokok is jelen voltak. Garibáldi nem lehetett jelen, hanem Türr tábornok által megküldé üdvözlését a királynak saját arczképével együtt, mely alá e szavak voltak írva: „Viktor Emmánuelnek, Olaszország megszabadítójának. Garibáldi József.“

A napokban egymást érte a szerencsétlenség. Alig hallók a leverő hirt, mely egyik másik nagy ember halálát jelenté s most ujabban arról tudósítatunk, hogy Olaszország lángeszü minisztere Cavour, (kinek életrajzát közelebb olvashaták kedves polgártársaim a Nép barátjából) e hó első napjaiban megvált az élettől, mély fájdalmat hagyva vissza az egész Olaszországnak s a népszabadság barátainak. Vajjon lesz-e ember ki helyét oly méltólag fogja betölteni, mint ő azt tevél! Áldás az elpihent férfit hamvaira! Most pedig ujabban azon szomorító hír futá el egész Európát, hogy Garibáldi beteg.

De hiszen majd csak megtartja a jó isten a vitéz szabadsághóst!

III. Napoleon

francia császár életrajza.

Le a kalappal, kedves polgártársaim!

A jelenkor legnagyobb emberének életét írom le röviden. Röviden, mondom; — mert számtalan ívre terjedne a világ e legkitünőbb férfjának életrajza, ha azt körülményesen rajzolni akarnók. Azonban hogy ugyszóljak, dióhéjba szorítva megkísérlem azt a lehető kimerítőleg tenni.

A francziák dicsően uralkodó császára született Párisban 1808-dik év april 20-kán. Atyja Lajos Hollandia királya volt, anyja pedig Beauharnais Hortenzia I. Napoleonnak korábbi nejétől született gyermeke.

I. Napoleon akkor még fiórközt nejétől nem remélve, örömmel üdvözölte a kis Napoleon Lajos születését. Fényes lakomákat tartott a császári nagyatya a reményteljes gyermek születéseért. De a keresztelést csak 3 év múlva tartatá meg Fontainebleauban; a keresztvizre Napoleon és Jozephine császárné tartván a kis fiut.

1814-ben a nagy Napoleon első megbukásával, Hortenzia királynő Párisban maradt s vissza-

vonultságában gyermekei nevelésére fordítá minden gondját. A következő évben 1815-ben Napoleon végmegbukása után a visszatért Bourbon-család az uralkodást átvevén, nagy szálkának látták Hortenzia Párisban maradását, elkellett bujdosnia hazájából s szent-leui herczegnő czimet véve fel, Helvétia területéhez tartozó thourgau kantonba ment lakni, hol az arenenbergi kastélyt megvásárolván, életét Lajos fia nevelésére szentelte. Legidősb fia már ekkor elhalt, második fiát pedig atyja vitte el magával Olaszországba. Volt Hortenzia udvarában egy Leban Filep nevű vén hadvezér, a nagy Napoleon egykori hű vitéze, ki a kis Lajost nagyatyja haditanaira s politikai tudományokra tanította. Hogy a vén katona, jó földbe vetette a magot, azt később az egész világ előtt igazolták tanítványának nagyszerű tettei.

Oly ügyességet fejte ki a fiatal Lajos már 17 éves korában, hogy mindenki bámulva szemlélte a jeles növendéket, ki midőn az egész vidéken a legjobb lovagló volt; a vívásban s a tüzéri tudományban sem csekélyebb előmenetelt tett. Németül, angolul, francziául egyiránt irt és beszélt.

Betöltvén a 17-dik évét katonai szolgálatba lépett, a bádai herczeg hadseregébe, hol csakhamar kitünt tisztársai közül. Az 1830-dik évben midőn a forradalom újból kitört Franciaországban odahagyta a fiatal Napoleon a szolgálatot s szülőföldére sietett. Azonban nem bizván a forradalmi kormány a száműzöttnek tiszta hazafiságában; az 1815-diki száműzetési törvényt ismét megerősíté s így az ifjú reményében csalatkozva, a Carbonári-féle olasz forradalom hadseregébe lépett, hol, mint tiszt, többizben tanuságát adta rendkívüli bátorságának. Midőn e forradalom elnyomatott s számos felkelő agyonlövetett a gyermekét oly hön szerető Hortenzia, Antonában rejtegette magánál, daczára annak, hogy ugyanazon palotában, amelyikben ő lakott, Neuperg nevű osztrák tábornok is szállásolt. A rejtőzés körülbelöl egy hétig tartott. Ekkor utnak indult anya és fiu a nagy világba. De merre? ez volt a legnagyobb kérdés, mert az ut erősen el volt zárva a menekülők elől. Nem volt egyebet mit tenniök, mint álnév alatt francia földre menekülni. A herczegnő s fiának Párisba érkezése nagy meglepetést okozott a császári palotában s Hortenzia utlevelet kapván, Angliába utasított ki.

Május 7-kén 1831-ben a bujdosók Londonba

érkezének. Azonban innen 4 hó múlva Helvétziába tértek vissza, birtokuk az arenenbergi kastélyba.

Midőn megérkeztek, már lengyel küldöttség várta az ifju herceget, mely a lengyel csapatok főparancsnokságával kínálta meg Napoleont, ki alig vállalta el a megtiszteltetést, midőn a tudósítás jött, hogy az oroszok győztek s ismét urai a lengyeleknek.

Lajos herceg már ekkor az egész Európában ismeretes volt. Ugyanekkor tájban halt meg I. Napoleonnak Mária Luizától született fia Schönbrunnban (Bécs mellett) s így a Bonaparte-ház reménylett öröksége ő reá nézett. E naptól kezdve elnevezé magát Bonaparte Lajos Napoleonnak, s már 1836-ban mint trónkövetelő lépett fel.

Hogy bemutassa a nagy világnak s tisztelőinek, mily lépést tett a hadi tudományok mezején, a tüzéségről kézikönyvet adott ki, mely nagy elismeréssel fogadták.

Majd ugyanazon évben Strassburgba ment s hűveivel az utcákra rohanva ki akará magát kiáltatni „franciák császáranak.“ Azonban terve nem sikerült s árulás folytán fogságba jutott a fiatal trónkövetelő s több társával együtt Párisba kísérte-telt. Lajos Filep (akkori francia király) megkegyelmezett neki azon feltétel alatt, hogy rögtön utazzék Amerikába s meg se álljon míg Brazíliáig nem ér. El is utazott az ifju, Amerikába, de csakhamar sikerült neki onnan Angliába s innen Helvétziába visszatérni. Itt a tüzéséghez szegődött s kapitányi rangot nyert. Megtudván ezt a francia kormány, követelé a helvét köztársaságtól Napoleon kiutasítását. A köztársaság ellenezte e kívánatnak, azonban Napoleon, szolgálatát önkint odahagyva Angliába utazott el.

Itt palotát bérelt ki s barátokat szerzett az angol főurak közt, de a királyi udvarhoz soha sem kapott meghívást. 1839-ben „Napoleoni eszmék“ című közfigyelmet nyert munkát írt, mely által a francziák rokonszenvét ohajtá megnyerni. Ugyanez időben meg is kísérlette néhány hívével Franciaországba utazva, azt maga részére megnyerni, ami azonban nem sikerült; sőt a herceg is elfogatván, társaival ismét Párisba hurczoltatott. Itt törvényt tartottak felette s minden tiltakozása mellett élethosszáig tartó fogságra íteltetett el. Fogságában könyveket írt, melyben a volt főczélja, hogy a nép szeretetét megnyerje.

1846-ban vette a hírt a herceg, hogy atyja

haldoklik s engedelemért folyamodott, atyja látogatására. De az mind a miniszterium, mind Lajos Fülöp által megtagadtatott. Azonban hű szolgálja segítségével napszámosöltözetben sikerült, megszöknie börtönéből. A szökés csak este fedeztetett fel, midőn Napoleon már Anglia felé hajózott el.

Két évvel később 1848 február 24-kén kitört Párisban a forradalom s míg Lajos Fülöp Londonban keresett menedéket, Napoleon Lajos Párisban termett. Az ideiglenes kormány azonban azon nyilatkozattal utasítá vissza, hogy még nem jött el működése ideje, hanem térne vissza addig a honnan jött.

Ápril hóban Bonaparte Lajost a jelentékenyebb kerületek egyike az alkotmányozó gyűlésre követül választotta meg, melyet azonban szinteg visszautasított; de ezáltal csak nyert népszerűségében, mert csakhamar, egyszerre 5 helyről hívák követül a francziák meg. Ekkor már elfogadá a meghívást s szeptember közepén Párisba érkezvén, elfoglalá ülési székét, amidőn meghatott hangon mondá hogy: „Egész életem a francia köztársaság megerősítésére legyen szentelve!“

Midőn az idő öszre fordult, a nagy népszerűséggel birt Napoleon 5 és fél millió szavazattal a megalakult köztársaság elnökeül választatott meg.

1851-dik év deczember 2-kán azonban, éjjel, azokat kiket lába alatt vélt állani nagy tervei kivitelében, rögtön elfogatá s titkon börtönbe hurczoltatá. Az el nem fogathatott képviselők azonban Páris egyik külvárosában összejövén, a polgárokat, fegyveres ellenállásra hívták fel, miután az elnök Napoleon a nemzeti felséget megsérté e tette által. Fel is kelt a polgárság százezerével, de a Napoleon keze alatti katonaság győzött s ebből kifolyólag mint hercegeknök 10 évre vette át a kormányt; azonban még fél év sem telt el, midőn a francia nemzet által 7 millió 800 ezer szavazattal császáruul választatott meg. Neje a spanyol eredetű Theba grófnő. Fia Napoleon Jenő most öt éves és „Franciaország gyermeke“ czimét viseli. Napoleon politikája páratlan s azért nem tudni hová czéloz, mert soha sem oda üt, ahová néz! Katonái, mint a nép szeretetét teljesen bírja. Európa népe pedig, jövőjének megoldását tőle várja. Mit fog még tenni: azt a jó isten tudja, de hogy rendkívüli nagy ember: azt egész világ hirdeti.

Városi ügy.

A folyó hó 12-kén tartott közgyűlésen felolvastatván nagytiszteletű Révész Imre urnak képviselői állomásáról leköszönő levele, a központi bizottmány felszólítatott, hogy a követválasztásra nézve a szükséges előkészületeket tegye meg. Ugyhiszem kedves polgártársaim, hogy szavazásra sem fog kerülni, hanem kikiáltják egy szívvel és szájjal azon jeles férfit, ki egyenesen a népből vette eredetét s ki nek széles ismeretei, nagy tudománya s tántorithatlan buzgó hazafiassága, édes mindnyájunk előtt egyaránt ismeretes. Mondanom sem kell talán, hogy városunk e jeles férfia, az: akit legelsőben és a multkor is felemlíték.

Két pisztoly.

Mindig csak gyász, oh mindig csak!
Még elhuny az ég maga;
Maholnap lehull e honnak
Valamennyi csillaga!?

Ott ragyogtak még nem régen
Széchenyi és Teleki:
S im, ma mindakettő vérben!
S tán egy szellem ölte ki!

Az egyiknek az agyából
Ragyogott az elmefény;
S oda lőtte pisztolyából
A golyót egy denevér.

A másiknak szive, lelke
Volt, mint a tűz, lángoló;
S ott furódott a kebelbe
Az istentelen golyó.

Nem tűrhették a pokolban
Ezt a szivet, azt az észet,
Mely, ha fénye ki-kilobban,
Szent szabadságot tenyészt.

És egy daemon szívnek, észnek
Kellő közepébe lőtt;
S porba ontá azt a vért, meg
Ezt a drága agyvelőt.

De ne félj, te elhagyott nép!
S gyászba süllyedt árva hon!
Lesz tömérdek csillagod még,
Mely vezessen utadon.

És ha e sok csillag aztán
Mennyed boltját betelé:
A dicsőség szép tejútján
Haladunk a czél felé.

Pájer Antal.

Legujabb hírek.

— Gróf Cavour miniszterelnök helyét Ricasoli, Toscana egykori kormányzója töltötte be, kit maga Cavour ajánlott Viktor Emánuelnek. Midőn a világhírű Cavour az élettől megvált, utolsó szavai ezek voltak: „Olaszországnak a szabadság által ujja kell születnie; Olaszország el nem vesztet!” A közhiedelem pedig azt tartja, hogy a haldokló szemei elől feltárul a jövő titka s végszavai, próféta jelentőségűek szoktak lenni. A miniszter elnök, sokat beszélgetett kimulta előtt a királylyal s ajánlotta Viktor Emánuelnek hogy a francziákkal való szövetséget minden áron igyekezzék megtartani.

— A napokban az országgyűlési képviselők nejei Bónizs Sámuelné vezetése mellett, tisztelgésére mennek gróf Battyány Lajos dicsőült vértanunk özvegyének, ki most Pesten tartózkodik.

— Legujabban vett tudósítás szerint III. Napoleon és Viktor Emánuel király ö Felsegeik Coluzban akarnak közelebb egymással találkozni.

— Pestváros egy zászlóalj nemzetőrséget szándékozik állítani a közbátorság tekintetéből. Debreczenben sem ártana!

— Cavour temetésénél a magyar és lengyel menekültek nagy számmal voltak jelen, Kossuth és Klapka vezetése alatt.

— Garibaldi betegsége híret teljesen alaptalannak nyilatkoztatják a külföldi ujságok. (Hála istennek!)

— A török szultán betegeskedik. Orvosa nem adna életeért egy pipadohányt. Azt mondja, hogy fél év alatt aligha ki nem rántják alóla a gyékényt.

— Mohácson is megjelentek az adóhajtsárok s mivel az adót fizetni nem akarta senki: a biróhoz 16, az előjárókhöz 10—12 katonát szállásoltak be. A legénységet jól tartják étellel itallal, de a sarcz-pénz csak nem akar begyűlni.

— Enyingen pedig (Veszprém megyében) a katonák, kik adó behajtás végett oda vannak elhelyezve, gyujtogatnak is s már okoztak vagy 10 ezer forint kárt, de azért az a jelszavuk az enyingieknek, hogy nem fizetnek, bármily nagy szükségük legyen is a sógoroknak az aprópénzre.

Ára 6 kr. o. é.

Teljesszámú bekötött példányok 1-től 15-dik számig 90 kr. o. é. kaphatók Debreczenben Nagyujtuczán 1609. sz. a.

Debreczen 1861. Nyomatott a város könyvnyomdájában.